

۱۵ سپتمبر، ۲۰۲۴

ملالی موسی نظام

پروژه اقتصادی پایپ لین تاپی

TAPI

طوری که اطلاع یافته ایم، اخیراً دولت ترکمنستان و دولت طالبان به موافقه اینکه کار عملی پروژه «پایپ لین تاپی» را که قبلاً بین دولت های ترکمنستان، افغانستان، پاکستان و هند طرح گردیده بود، هرچه زودتر آغاز نمایند و به همین منظور هیأتی از حکومت طالبان به یکی از شهرهای سرحدی ترکمنستان جهت رسمی ساختن و موافقت برای آغاز کار این پروژه عام المنفعه با اولیای امور دولت ترکمنستان ملاقات نموده و هر دو آغاز کار عملی را در زمینه اعلام داشتند.

اینکه جامعه جهانی بصورت عموم و طبقه انان افغانستان منجمله، این قلم که عمری را برای مبارزه برای حقوق زن و دختر مظلوم افغان سپری نموده ایم، به صورت خاص طرز اداره و روش و طرز العمل هایی را که این گروه در قسمت آزادی حق زن افغان و پامال حقوق نیمی از نفوس کشور در پیش گرفته است، همیشه محکوم و انتقاد می نماییم؛ ولی نمیتوانیم با عملی ساختن پروژه های

اقتصادی وسیع و ته بنایی صنایع و زراعت که تقریباً برای نیم قرن به رکود فاحشی مواجه گردیده بود، از جانب این گروه و حفظ منافع ملی کشور، جد و جهد و تلاش آنان را نادیده بگیریم.

از مراحل جنگ های افغانستان که بگذریم، در ۲۰ سال جمهوریت وارداتی و حضور قوای بین المللی و البته سرازیر شدن ملیارد ها دالر که ظاهراً برای باز سازی «؟!» افغانستان و البته عملاً چپاول و حیف و میل آن، ته بنای اقتصادی هرگز مورد دقت و توجه حکومت خیانت پیشه و تیم های نا کاری آنان قرار نگرفت. هیهات!!

بهر حال، مشاهده میگردد که در پهلوی اقدام حفر کانال «قوش تپیه» موازی به دریای آمو که با سیراب ساختن هزاران هکتار اراضی، از چندین ولایت شمالی عبور مینماید، پروژه های زراعتی و بند و انهار دیگری در هر گوشه ای از کشور در جریان است.

بهر حال، متأسفانه که هنوز هم حقوق زن و دختر افغان در معرض خطر و حذف و پامال جفای مقامات عالی این دولت قرار دارد که جای نهایت تأثر و افسوس است.

بعد از رکود سالهای اخیر و رسمیت قرار داد عام المنفعه اقتصادی « پروژه پایپ لین تاپی» که بین ترکمنستان، افغانستان، پاکستان و هند به امضاء رسید، اینک در عصری که از قضاء طالبان بر مقدرات افغانستان عزیز حاکم گردیده اند بصورت جدی با ملاقات نمایندگان ترکمنستان و افغانستان به فعالیت آغاز نموده است. این پروژه بزرگ که محتوی ایجاد یک پیپ لین طویل گاز از ترکمنستان به هند میباشد، با طول ۱۸۴۰ کیلو متر چهار کشور متذکره را شامل میگردد، طوریکه از ترکمنستان در شمال آغاز و داخل افغانستان میگردد و از سرحد کوئته در جنوب داخل پاکستان شده و بالاخره به خاک هند خاتمه میابد.

بعد از اتمام پروژه عواید آن برای افغانستان سالانه ۴۰۰ الی ۵۰۰ میلیون دالر خواهد بود، که ۱۲ فیصد بودجه کشور را تشکیل میدهد و قرار پیش بینی همچنان این پروژه باعث انکشاف سالانه ۲-۳٪ خواهد گردید. از نقطه تولید کار ۱۴ هزار کارگر جذب پروژه خواهد شد.

سهمیۀ گاز برای افغانستان در ده سال نخست سالانه ۵۰۰ متر مکعب تخمین گردیده است که در دهه دوم مقدار آن یک ملیارد و در دهه سوم به یک و نیم ملیارد ارتقاء خواهد یافت.

از جانب دیگر این پروژه شرایط مفید دیگر از قبیل امکانات ۵۰۰ کیلو وات تولید برق را با ایجاد خط آهن که از ترکمنستان تا سرحد پاکستان ادامه مییابد، همچنان میسر می سازد.

ناگفته نماند که عوایدی که پروژه تاپی برای افغانستان بوجود می آورد، شرایط امیدوار کننده اقتصادی چندی را فراهم میسازد، از قبیل سرک سازی در کنار خط ریل، وصل شدن افغانستان به شبکه فایبر نوری جهانی و انکشاف تجارت و معاملات بعد از تکمیل پایپ لاین گاز تاپی. اینک معلومات بیشتری در زمینه این پروژه اقتصادی و تاریخچه مراحل مختلف آن که برای اقتصاد افغانستان ارزش حیاتی خواهد داشت، از صفحات انترنتی و فضای مجازی گوناگون تقدیم میگردد:

تصویری از آغاز موافقت نامه پروژه تاپی در زمان حکومت اشرف غنی

پایپ لاین گاز تاپی:

پایپ لاین گاز تاپی، مشهور به ترانز-افغانستان، از بزرگترین پروژه های انتقال گاز در منطقه می باشد که با عملی شدن آن، افغانستان به دهلیز اقتصادی میان کشورهای آسیای مرکزی و آسیای جنوبی مبدل خواهد شد. افزون بر آن، پروژه متذکره، پُر منفعت ترین پروژه برای افغانستان به شمار می رود. طرح گفتگوهای اولیه انتقال گاز طبیعی از ترکمنستان به افغانستان و پاکستان معروف به تاپی اولاً در دهه ۹۰ آغاز گردید؛ اما در سال ۲۰۰۳ با حمایت مالی بانک انکشاف آسیایی عملاً وارد مذاکرات جدی قرار گرفت. تا اینکه در سال ۲۰۰۸ میلادی کشور هند رسماً به این پروژه پیوست که یکی از دلایل عملی شدن پروژه می باشد. هدف اصلی پروژه متذکره، انتقال (۳۳) میلیارد مترمکعب گاز در سال از ترکمنستان به افغانستان، پاکستان و هند است.

طرف های دخیل این پروژه، شرکت سهامی تاپی (TPCL) را در اواخر سال ۲۰۱۴ تأسیس نمودند که شرکت مذکور مسئولیت ساختمان و مدیریت پروژه را عهده دار می باشد. قابل یادآوری است که اسهام شرکت متعلق به ترکمن گاز، تصدی افغان گاز، شرکت خصوصی گاز سیستم پاکستان و شرکت خصوصی گیل هندوستان می گردد.

پروژه تاپی در دو فاز: قبل از تصمیم نهایی سرمایه گذاری (Pre-FID) و بعد از تصمیم نهایی سرمایه‌گذاری (Post-FID) با قیمت مجموعی (۹ الی ۱۰) میلیارد دالر امریکایی تطبیق می‌گردد. فاز قبل از تصمیم نهایی سرمایه‌گذاری، مشمول: چارچوب حقوقی، تمویل مالی، سروی و مطالعات و استملاک زمین می‌گردد.

در زمینه چارچوب حقوقی، دولت افغانستان موافقتنامه های کلیدی را به امضاء رسانیده که موافقتنامه‌های بین‌الحکومتی، چارچوب حقوقی تاپی، سهم داران، خرید و فروش گاز، سرمایه‌گذاری، عملیاتی و موافقتنامه سران را در بر می‌گیرد و بدون به امضاء رسانیدن این موافقتنامه‌ها تطبیق این پروژه بعید به نظر می‌رسید. در حین حال موافقتنامه‌های دولت میزبان، انتقال گاز، قوانین سیستم پایپ‌لاین، پروتوکل امنیتی، خدمات زمین و موافقتنامه حقوق مالکیت زمین نهایی گردیده و به‌زودی به امضاء خواهد رسید.

در بُعد تخنیکی پروژه که شامل سروی و مطالعه ابعاد مختلف پروژه چون: نقشه‌رداری، تعیین مسیر، مطالعه اثرات محیط زیستی و اختصاص زمین مورد نیاز می‌باشد، اقدامات عملی لازم صورت گرفته است. قابل ذکر است که در رابطه به تمویل مالی پروژه، دولت افغانستان گام‌های مهمی را در خاک خود برداشته تا در کار این پروژه سکتگی وارد نگردد و هرچه زودتر به مرحله اجرا در آید.

همان طوری که قبلاً ذکر گردید تطبیق پروژه تاپی در افغانستان توأم با مزایا و منفعت‌هایی است که آن را از دو دیدگاه: برون مرزی و درون مرزی، می‌توان مورد بحث قرار داد.

در دیدگاه بیرون مرزی، پروژه تاپی برای گسترش همکاری‌های منطقوی میان کشورهای آسیای مرکزی و آسیای جنوبی تأثیرات مثبت و بسزایی دارد که یکی از این همکاری‌ها، گشایش دهلیز

همکاری در سکتور انرژی، ارتباطات و ترانسپورت میان کشورهای منطقه بوده و برای افغانستان از لحاظ اقتصادی، سیاسی و دیپلوماسی از اهمیت خاص برخوردار می‌باشد. زمانیکه از افغانستان به سطح جهانی نام برده می‌شود تنها تصویر که در اذهان دیگران ایجاد می‌شود جنگ و ترور است و مهم‌تر اینکه اهمیت اقتصادی افغانستان را مخصوصاً در منطقه تحت شعاع قرار می‌دهد؛ اما با تطبیق پروژه تاپی اهمیت اقتصادی افغانستان یکبار دیگر احیاً گردیده و صلح و ثبات داخلی را در پی خواهد داشت.

هکذا، در بُعد داخلی تطبیق این پروژه نقش مهمی را در توسعه اقتصاد کشور از طریق دریافت میلیون‌ها دالر حق‌العبور، اشتغال زایی مستقیم و غیر مستقیم، تأسیس زیربناها و تولید انرژی ایفا خواهد کرد. قرار است با تطبیق پروژه مذکور، سالانه بیشتر از چهارصد میلیون دالر حق‌العبور را در عواید ملی بیافزاید و بر علاوه ایجاد (۴) هزار شغل مستقیم و هزاران شغل غیر مستقیم راه به‌همراه خواهد داشت.

افغانستان در دهه اول بهره برداری پروژه، پنجمین میلیون مترمکعب گاز را دریافت می‌نماید که این رقم در دهه دوم به یک میلیارد و در دهه سوم به یک و نیم میلیارد متر مکعب گاز می‌رسد. مطالعات در حال جریان است که در دراز مدت بر علاوه تولید برق از گاز، انتقال گاز برای استفاده در منازل مسکونی در مرکز و ولایات صورت گیرد و از اینکه افغانستان یک کشور زراعتی به‌شمار می‌رود یکی از مزایای دیگر این پروژه، تولید بالقوه کود کیمیاوی از گاز طبیعی می‌باشد. انتظار مردم برای تطبیق این پروژه بنابر مزایا و منفعت‌هایی است که قبلاً ذکر گردید، حکومت افغانستان به‌منظور به‌حقیقت رساندن این انتظار گام‌های مهمی را در راستای تطبیق پروژه روی دست گرفته، که عملی بودن آن را در آینده نزدیک یقینی می‌سازد.